

Suvestinė redakcija nuo 1998-04-01 iki 2000-12-31

Įstatymas paskelbtas: Žin. 1996, Nr. [63-1479](#), i. k. 0961010ISTA00I-1374

LIETUVOS RESPUBLIKOS ASMENS DUOMENŲ TEISINĖS APSAUGOS ĮSTATYMAS

1996 m. birželio 11 d. Nr. I-1374
Vilnius

PIRMASIS SKIRSNIS BENDROSIOS NUOSTATOS

1 straipsnis. Įstatymo reguliuojami santykiai ir įstatymo tikslas

1. Šis įstatymas reguliuoja santykius, atsirandančius renkant, kaupiant, apdorojant, saugant, naudojant ir teikiant duomenis apie fizinius asmenis informacinėms sistemoms arba kitokiam su tuo susijusiam arba galimam susieti duomenų tvarkymui (toliau – informacinėms sistemoms). Įstatymo tikslas – nustatyti duomenų subjektų teises ir šių teisių apsaugos tvarką, teisių į duomenis bei duomenų apsaugos garantijas tvarkant asmens duomenis informacinėse sistemose.

2. Šis įstatymas saugo asmens duomenis, tarp jų ir ypatingus asmens duomenis, kurių tvarkymas ar teikimas gali padaryti žalos pačiam duomenų subjektui ar su juo susijusiems asmenims.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-662](#), 1998-03-12, *Žin.*, 1998, Nr. 31-819 (1998-04-01), i. k. 0981010ISTAVIII-662

2 straipsnis. Įstatyme vartojamos pagrindinės sąvokos

1. **Asmens duomenys** – duomenys apie konkretų arba iš duomenų nustatomą fizinį asmenį, jo dalykinius santykius ir išvados apie asmenį, padarytos remiantis šiais duomenimis.

2. **Duomenų apdorojimas** – duomenų papildymas, keitimas, ištrynimasis, taisymas, klasifikavimas.

3. **Duomenų gavėjas** – fizinis arba juridinis asmuo, kuriam teikiami duomenys, išskyrus atvejus, kai duomenys gaunami pagal užklausas apie konkretų duomenų subjektą.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [VIII-662](#), 1998-03-12, *Žin.*, 1998, Nr. 31-819 (1998-04-01), i. k. 0981010ISTAVIII-662

4. **Duomenų įrašas** – vientisas automatizuotai tvarkomas duomenų apie fizinį asmenį rinkinys.

5. **Duomenų subjektas** – fizinis asmuo, kurio duomenis saugo šis įstatymas.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [VIII-662](#), 1998-03-12, *Žin.*, 1998, Nr. 31-819 (1998-04-01), i. k. 0981010ISTAVIII-662

6. **Duomenų tvarkymas** – duomenų rinkimas, kaupimas, apdorojimas, saugojimas, teikimas.

7. **Duomenų teikimas** – duomenų perdavimas (pranešimas kitam asmeniui) bei paskelbimas (sąlygų susipažinti su asmens duomenimis sudarymas).

8. **Duomenų valdytojas** – fizinis arba juridinis asmuo, kuris Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka tvarko asmens duomenis, vadovauja duomenų tvarkymo įstaigoms ir suteikia teisę duomenų tvarkymo įstaigoms naudoti duomenis, gautus pagal asmens duomenų teikimo sutartį. Duomenų valdytojas ir duomenų tvarkymo įstaiga gali būti tas pats fizinis arba juridinis asmuo.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [VIII-662](#), 1998-03-12, *Žin.*, 1998, Nr. 31-819 (1998-04-01), i. k. 0981010ISTAVIII-662

9. Informacinės sistemos nuostatai – dokumentas, kuriame nustatyta kompiuterizuotosios informacinės sistemos arba kitokio asmens duomenų tvarkymo ir apdorojimo tvarka. Nuostatuose turi būti nurodytas duomenų valdytojas ir duomenų tvarkymo įstaiga, nustatytas duomenų tvarkymo objektas ir tikslai, duomenų sąrašas, kiekis, rinkimo ir teikimo tvarka, duomenų rinkėjai, duomenų apsaugos priemonių reikalavimai.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [VIII-662](#), 1998-03-12, *Žin.*, 1998, Nr. 31-819 (1998-04-01), i. k. 0981010ISTAVIII-662

10. Ypatingi asmens duomenys – asmens duomenys apie jo rasinę kilmę, tautinį ir etninį priklausomumą, politinius, religinius ir kitus įsitikinimus, partiškumą, teistumą, sveikatą, patologinius defektus ir intymų gyvenimą (privatų asmens gyvenimą).

11. Informacinė sistema – institucijos tam tikrai veiklai reikalingų dokumentų ir (arba) duomenų tvarkymo bei paieškos sistema, kuri veikia taikydama informacijos technologiją: kompiuterius, jų programas, duomenų bazes, duomenų perdavimo tinklus bei jų naudojimą reglamentuojančius norminius aktus.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [VIII-662](#), 1998-03-12, *Žin.*, 1998, Nr. 31-819 (1998-04-01), i. k. 0981010ISTAVIII-662

12. Valstybinė duomenų apsaugos inspekcija – institucija, kontroliuojanti informacinių sistemų duomenų apsaugą bei duomenų teikimo ir naudojimo teisėtumą.

13. Trečioji šalis – kiekvienas fizinis ar juridinis asmuo, kuris nėra duomenų subjektas, duomenų valdytojas, duomenų tvarkymo įstaiga ir kuris nėra duomenų valdytojo ar duomenų tvarkymo įstaigos įgaliotas apdoroti ar tvarkyti asmens duomenis.

Papildyta straipsnio dalimi:

Nr. [VIII-662](#), 1998-03-12, *Žin.*, 1998, Nr. 31-819 (1998-04-01), i. k. 0981010ISTAVIII-662

3 straipsnis. Asmens duomenų teisėto tvarkymo kriterijai

1. Asmens duomenys gali būti tvarkomi, jei:

- 1) duomenų subjektas duoda raštišką sutikimą tvarkyti jo duomenis;
- 2) reikia vykdyti duomenų subjekto ir duomenų tvarkytojo sudarytą sutartį;
- 3) pagal įstatymą duomenų valdytojas privalo tvarkyti asmens duomenis;
- 4) siekiama užtikrinti duomenų subjekto gyvybinius ar visuomenės teisėtus interesus,

nepažeidžiant duomenų subjekto pagrindinių teisių ir laisvių.

2. Draudžiama tvarkyti ypatingus asmens duomenis, išskyrus, kai:

- 1) duomenų subjektas duoda raštišką sutikimą tvarkyti jo duomenis;
- 2) teisė tvarkyti šiuos duomenis duomenų valdytojui yra suteikta įstatymo ir yra susijusi su

darbo santykiais;

3) reikia apsaugoti duomenų subjektų gyvybinius interesus. Šie duomenys gali būti renkami tik motyvuotu teismo sprendimu ir tik pagal įstatymą;

4) duomenis tvarko viešoji įstaiga (fondas, asociacija ir kt.) politiniais, religiniais ar su profesinėmis sąjungomis susijusiais tikslais, su sąlyga, jei tvarkomi duomenys yra susiję su šios įstaigos nariais arba su asmenimis, kurie reguliariai palaiko ryšius su šia įstaiga dėl jos siekiamų tikslų. Šie duomenys negali būti atskleidžiami trečiajai šaliai be duomenų subjekto sutikimo;

5) duomenis duomenų subjektas paskelbė viešai, jei šie duomenys reikalingi teisiniams ginčams nagrinėti.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-662](#), 1998-03-12, *Žin.*, 1998, Nr. 31-819 (1998-04-01), i. k. 0981010ISTAVIII-662

4 straipsnis. Asmens duomenų teisinės apsaugos ir jų saugojimo laikas

1. Asmens duomenų teisinė apsauga galioja visą fizinio asmens gyvenimą, o jam mirus, – 75 metus po paskutinio įrašo. Teisinės apsaugos laikas skaičiuojamas nuo sausio 1 dienos po tų metų, kai buvo padarytas paskutinis įrašas.

2. Asmens duomenų saugojimo terminus nustato Lietuvos archyvų departamentas, o kontroliuoja Valstybinė duomenų apsaugos inspekcija.

3. Pasibaigus asmens duomenų saugojimo laikui, asmens duomenų teisinė apsauga išlieka pagal šio įstatymo 4 straipsnio 1 dalies reikalavimus.

ANTRASIS SKIRSNIS

ASMENS DUOMENŲ TVARKYMAS

5 straipsnis. Asmens duomenų įrašai ir duomenų valdytojas

1. Asmens duomenys yra kaupiami ir saugomi duomenų įrašuose, už kurių apsaugą ir tvarkymą yra atsakingas duomenų valdytojas. Duomenų tvarkymą reglamentuoja informacinės sistemos, kurios objektas yra asmens duomenys, nuostatai. Asmens duomenys tvarkomi tik pagal asmens duomenų teisėto tvarkymo kriterijus.

2. Duomenų įrašai saugomi tik konkrečiam tikslui. Neturi būti renkami, kaupiami, apdorojami duomenys, kurie nėra skirti saugoti arba naudoti. Duomenys renkami, kaupiami, apdorojami, saugomi ir naudojami tik pagal įstatymo nustatytą duomenų įrašo paskirtį arba su duomenų subjekto leidimu, o jei duomenų subjektas neveiks, - su jo tėvų (įtėvių) arba globėjų leidimu. Duomenų valdytojai užtikrina duomenų subjektų teisę duoti sutikimą šioje dalyje numatytiems veiksams atlikti.

3. Duomenų valdytojai, išskyrus tuos, kurie tvarko savo surinktus duomenis tik vidaus administraciniais tikslams arba kurių tvarkomi duomenys sudaro valstybės ar tarnybinę paslaptį, privalo registruotis Valstybinėje duomenų apsaugos inspekcijoje.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-662](#), 1998-03-12, *Žin.*, 1998, Nr. 31-819 (1998-04-01), i. k. 0981010ISTAVIII-662

6 straipsnis. Duomenų subjektų teisė susipažinti su savo duomenimis

1. Duomenų subjektai turi teisę susipažinti su savo duomenimis ir juos patikslinti. Jie taip pat turi teisę gauti informaciją, iš kokių šaltinių gauti duomenys, kokiu tikslu ir kada jie buvo panaudoti, yra naudojami arba gali būti panaudoti.

2. Duomenų valdytojas, gavęs motyvuotą prašymą, privalo šias žinias pateikti duomenų subjektui nemokamai ne vėliau kaip per 10 dienų nuo kreipimosi dienos. Jo prašymu šios žinios pateikiamos raštu.

3. Duomenų subjektui duomenys susipažinti nepateikiami, jeigu:

1) tai gali pakenkti Lietuvos Respublikos saugumui, viešajai tvarkai ar kitu būdu gali padaryti žalos Lietuvos Respublikos interesams įstatymų nustatytais atvejais;

2) duomenys yra glaudžiai susiję su trečiojo asmens interesais ir jų paskelbimas ar perdavimas gali padaryti žalos pastarajam, todėl duomenys turi būti laikomi paslapyje, jeigu tai neprieštarauja įstatymams;

3) duomenys gali pakenkti paties subjekto interesams.

4. Šio įstatymo nustatyti teisės susipažinti su asmens duomenimis apribojimai bei duomenų teikimo tvarka nurodoma informacinės sistemos nuostatuose.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [VIII-662](#), 1998-03-12, *Žin.*, 1998, Nr. 31-819 (1998-04-01), i. k. 0981010ISTAVIII-662

5. Atsisakymas suteikti prašomus duomenis turi būti pagrįstas konkrečiais motyvais ir duodamas raštu. Atsisakymą per 30 kalendorinių dienų galima apskųsti Valstybinei duomenų apsaugos inspekcijai, o Valstybinės duomenų apsaugos inspekcijos atsakymą – teismui įstatymų nustatyta tvarka.

7 straipsnis. Asmens duomenų taisymas, sunaikinimas, apribojimas

1. Jei nustatoma, kad asmens duomenys yra neteisingi, ginčytinas jų teisingumas ar abejojama jų teisingumu, duomenų valdytojas gali duomenis taisyti, sunaikinti, paženklinėti arba atskirti nuo teisingų duomenų apribodamas jų tolesnį tvarkymą. Kai ginčijamas duomenų

teisingumas, duomenys dokumentuose, duomenų įrašai ar kiti šaltiniai paženklinami užrašu „ginčijamas duomuo“.

2. Asmens duomenys sunaikinami, jeigu:

- 1) jie yra neteisingi ir tai neprieštarauja nustatytai duomenų kaupimo tvarkai;
- 2) jų kaupiti neleidžiama;
- 3) jie nereikalingi duomenų valdytojui pagal jo atliekamas funkcijas, jie neturi būti perduoti saugoti į valstybinius archyvus ir tai atitinka informacinės sistemos, kurioje tie duomenys buvo naudojami, nuostatus.

3. Duomenys gali būti sunaikinami tik su Valstybinės duomenų apsaugos inspekcijos ir Lietuvos archyvų departamento leidimu, išskyrus 7 straipsnio 2 dalies 1 ir 2 punktuose numatytus atvejus.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [VIII-662](#), 1998-03-12, *Žin.*, 1998, Nr. 31-819 (1998-04-01), i. k. 0981010ISTAVIII-662

4. Apie duomenų taisymą ir sunaikinimą reikia informuoti asmens duomenų subjektą ir kitus suinteresuotus asmenis, kuriems tie duomenys buvo teikiami. Informuoti nebūtina tada, kai tuo nepažeidžiami atitinkamų asmenų interesai.

5. Vietoje sunaikinimo galima taikyti duomenų tvarkymo apribojimą, jeigu:

- 1) nepraėjo nustatytas duomenų saugojimo laikas;
- 2) sunaikinus duomenis, gali būti pažeisti atitinkamų asmenų interesai;
- 3) neįmanoma sunaikinti duomenų dėl ypatingo jų kaupimo būdo arba sunaikinimas susijęs su didelėmis išlaidomis;
- 4) užginčijus duomenis, neįmanoma nustatyti jų neteisingumo.

6. Duomenis, kurių tvarkymas apribotas, galima panaudoti nustatyta tvarka be jų subjekto sutikimo tada, kai tai būtina mokslinio tyrimo darbui ir kai tai nepadarys žalos duomenų subjektui arba tretiesiems asmenims. Tokiu atveju duomenys perduodami nenurodant jų subjekto (nepateikiant duomenų, kurie leistų identifikuoti konkretų asmenį).

8 straipsnis. Asmens duomenų paslapties išsaugojimas

1. Duomenų valdytojas ir duomenų gavėjas privalo turėti visas reikalingas priemones asmens duomenų paslapčiai išsaugoti. Duomenys turi būti apsaugoti nuo neteisėto kaupimo, keitimo, perdavimo, paskelbimo, sunaikinimo. Įstatymų numatyta užklausa gauti duomenis turi būti fiksuojama Informacinės sistemos nuostatuose nustatyta tvarka. Asmenys, atliekantys tarnybines funkcijas, susijusias su asmens duomenų tvarkymu ir gavimu, raštu įsipareigoja saugoti asmens duomenų paslaptį. Asmens duomenų paslaptį jie privalo saugoti ir pasibaigus darbo santykiams visą asmens duomenų teisinės apsaugos laiką, jeigu įstatymas nenumato ko kita.

2. Be duomenų subjekto sutikimo asmens duomenys gali būti teikiami, jei to reikalauja:

- 1) Operatyvinės veiklos įstatymo nustatyti operatyvinės veiklos subjektai;
- 2) Valstybės kontrolė;
- 3) prokuratūros, teismo institucijos bei konsulinės įstaigos ir jas koordinuojančios institucijos;
- 4) socialinio draudimo ir sveikatos apsaugos institucijos. Asmens duomenys šioms institucijoms teikiami, tik jeigu jos turi tinkamas duomenų apsaugos priemones;
- 5) institucijos, kurios apibendrintai, nenurodydamos asmens duomenų subjektų atlieka mokslinio tyrimo, ūkinio ir socialinio planavimo, valdymo tobulinimo užduotis. Šioms institucijoms teikiami tik anonimiški duomenys;

6) Seimo Ekonominių nusikaltimų tyrimo komisija ir kitos institucijos įstatymų nustatytiems tikslams šio įstatymo nustatyta tvarka.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-662](#), 1998-03-12, *Žin.*, 1998, Nr. 31-819 (1998-04-01), i. k. 0981010ISTAVIII-662

9 straipsnis. Asmens duomenų teikimas

1. Asmens duomenys teikiami pagal duomenų valdytojo ir duomenų gavėjo asmens duomenų teikimo sutartį, kurios formą nustato Valstybinė duomenų apsaugos inspekcija. Sutartyje turi būti nurodyta asmens duomenų teikimo tikslas, sąlygos ir tvarka.

2. Asmens duomenys gali būti teikiami kitiems duomenų valdytojams ir gavėjams tik gavus duomenų subjekto raštišką sutikimą, o jeigu duomenų subjektas neveiksnius, – gavus jo tėvų (įtėvių) arba globėjų sutikimą, išskyrus 8 straipsnio 2 dalyje numatytus atvejus ir tuos atvejus, kai teikimas atitinka asmens duomenų teisėto tvarkymo kriterijus.

3. Už asmens duomenų teisingumą ir teikimo teisėtumą atsako duomenų valdytojas.

4. Duomenų gavėjas pagal asmens duomenų teikimo sutartį gautus duomenis gali panaudoti tik sutartyje numatytam tikslui. Kitam tikslui gautus asmens duomenis galima panaudoti tik su Valstybinės duomenų apsaugos inspekcijos leidimu, kuris išduodamas pagal duomenų gavėjo prašymą ir asmens duomenų teikimo sutartį. Valstybinė duomenų apsaugos inspekcija leidimą panaudoti asmens duomenis išduoda tik įstatymų nustatytais atvejais, jeigu tai būtinai reikalinga arba sutinka duomenų subjektas.

5. Už gautų asmens duomenų naudojimo teisėtumą atsako juos gavęs duomenų gavėjas.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-662](#), 1998-03-12, Žin., 1998, Nr. 31-819 (1998-04-01), i. k. 0981010ISTAVIII-662

10 straipsnis. Asmens duomenų perdavimas valstybiniams archyvams

Kai asmens duomenys netenka savo praktinės reikšmės ar likviduojamas duomenų valdytojas, pastarasis privalo pranešti apie tai Valstybinei duomenų apsaugos inspekcijai ir Lietuvos archyvų departamentui. Lietuvos archyvų departamentas priima sprendimą dėl tolesnio duomenų saugojimo valstybiniuose archyvuose arba jų sunaikinimo.

11 straipsnis. Asmens duomenų perdavimas į užsienio valstybes

1. Asmens duomenis teisės aktų nustatyta tvarka galima perduoti į užsienio valstybes tik gavus Valstybinės duomenų apsaugos inspekcijos leidimą ir jeigu tai nepažeidžia duomenų subjekto teisių, taip pat jeigu šalyje, į kurią perduodami duomenys, garantuojama tinkama asmens duomenų teisinė apsauga.

2. Be Valstybinės duomenų apsaugos inspekcijos leidimo asmens duomenis, laikantis šio straipsnio 1 dalyje nustatytų garantijų, galima perduoti į užsienio valstybes pagal Lietuvos Respublikos tarptautines sutartis.

TREČIASIS SKIRSNIS ATSAKOMYBĖ

12 straipsnis. Duomenų valdytojų ir asmenų atsakomybė

Duomenų valdytojai ir kiti asmenys, pažeidę šio įstatymo reikalavimus, traukiami teisinėn atsakomybėn pagal įstatymus.

13 straipsnis. Turtinės ir moralinės žalos atlyginimas

1. Duomenų subjektas turi teisę reikalauti atlyginti turtinę žalą, padarytą netinkamai saugant, neteisėtai pakeitus ar kitaip iškraipius, perdavus, paskelbus asmens duomenis arba jeigu asmens duomenys pasidarė neteisingi dėl duomenų valdytojo kaltės. Duomenų subjektas taip pat turi teisę reikalauti, kad jam būtų atlyginta tokių veiksmų padaryta moralinė žala.

2. Turtinės ir moralinės žalos dydį nustato teismas.

KETVIRTASIS SKIRSNIS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

14 straipsnis. Įstatymo įgyvendinimas

1. Lietuvos Respublikos Vyriausybė ar jos įgaliotos institucijos per pusę metų nuo šio įstatymo priėmimo priima šio įstatymo normoms įgyvendinti reikalingus teisės aktus arba pateikia Seimui tokių teisės aktų projektus

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [VIII-662](#), 1998-03-12, *Žin.*, 1998, Nr. 31-819 (1998-04-01), i. k. 0981010ISTAVIII-662

2. Lietuvos Respublikos Vyriausybė ar jos įgaliotos institucijos iki 1998 m. liepos 1 d. nustato duomenų subjektų sutikimų gavimo tvarką

Papildyta straipsnio dalimi:

Nr. [VIII-662](#), 1998-03-12, *Žin.*, 1998, Nr. 31-819 (1998-04-01), i. k. 0981010ISTAVIII-662

3. Lietuvos Respublikos Vyriausybė ar jos įgaliotos institucijos iki 1998 m. birželio 1 d. nustato valstybės ir vietos savivaldos asmens duomenų valdytojų informacinių sistemų įteisinimo tvarką ir planą.

Papildyta straipsnio dalimi:

Nr. [VIII-662](#), 1998-03-12, *Žin.*, 1998, Nr. 31-819 (1998-04-01), i. k. 0981010ISTAVIII-662

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

RESPUBLIKOS PREZIDENTAS

ALGIRDAS BRAZAUSKAS

Pakeitimai:

1.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [VIII-662](#), 1998-03-12, *Žin.*, 1998, Nr. 31-819 (1998-04-01), i. k. 0981010ISTAVIII-662

Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymo 1, 2, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 14 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymas